

Colin Campbell : Romantična etika in duh sodobnega porabništva

Romantizem je utrl pot rojstvu sodobnega porabniškega vedenja v Angliji, v poznem 18. in zgodnjem 19. stoletju. Nižji razredi so mislili, da bodo s tem ko bodo trošili se vsaj na en način približali višjim razredom, MODA : moda je tekmovalno posnemanje uglednih skupin. Veblen : brezdelni razred

HEDONIZEM:

Užitek v hrani, bruhanje in prenašanje kot možnost, da večkrat zaužijemo hrano in si s tem povečamo užitek. Človek se začne zavedati objektivnosti sveta in subjektivnosti sebe => človek je začel vse bolj ravnati po osebnih nagnjenih. Včasih je bilo rečeno, da imajo naravni okus le redki izbranci.

a) Novi notranji psihični svet, v katerem sta prostor na novo dobili delovanje in čustvo, je pripeljalo do zavedanja samega sebe kot samostojnega objekta. To nam kaže razširjenost besed s predpono (self) – samo(zavedanje), ki so jih v angleščini začeli uporabljati v 16. in 17. stoletju in jih prevzeli v 18. st.

b) Zaradi današnjega hedonizma je lahko vsak človek sam svoj despot, saj lahko docela nadzoruje dražljaje, ki jih doživlja, in užitek, ki mu ga dajejo. Nadzor mu je podelila moč domišljije in mu omogočila neskončno več užitek. In sicer ne zato, ker je zmožnost domišljije dobesedno brezmejn, ampak tudi zato, ker je vse skupaj povsem v hedonistovih rokah. Značilnost sodobnega iskanja užitka je potemtakem do konca racionalizirana oblika samoiluzivnega hedonizma.

c) Sodobni hedonizem je navadno obrnjen navznoter in samoiluziven : ljudje si z močjo domišljije in ustvarjalnosti izmišljajo duhovne podobe, o katerih uživajo zaradi notranjega užitka, ki ga dajejo, in početje bi lahko najbolje opisali kot sanjarjenje in fantaziranje.

ARISTOTELSKA ETIKA

Srednji razredi naj bi želeli prevzeti obliko/navade/razkošni življenjski slog, kot jih je ponazarjala aristokracija. Veliko kult. izdelkov, ki so napredaj v sodobni družbi, ljudje kupijo zato, ker jim pomagajo pri izmišljanju sanjarij. Doživetje izdelka ni niti pri dveh ljudeh nikoli enako. Največkrat kupujemo vedno nove reči. Porabniška revolucija se je zgodila (pri srednjih razredih) v 2. pol. 18. st.

ZNAČILNOSTI ROMANTIČNE ETIKE

Kot zgod. gibanje naj bi imel romantizem težišče med letoma 1790 in 1830, čeprav se letnice spreminjajo in so odvisne od tega ali govorimo o Angliji, Nemčiji ali Franciji in ali imamo v mislih filozofijo, politiko, književnost, slikarstvo ali glasbo. Romantizem je način občutenja, kjer sta domišljija in sensibilite nad razumom, obrnjen je k novemu, k individualizmu, begu, melanholiji in fantaziji. Druge značilnosti naj bi še bile: nezadovoljstvo s svetom okoli sebe, nemirna tesnoba v zvezi z življenjem, ljubezen do čudnega in nenavadnega, nagnjenje k sanjarjenju in mističnosti ter povečevanje iracionalnosti. Navdušenje za razkošje, ki so ga pokazali srednji razredi v 2. pol. 18. st. - je plod tekmovalnega posnemanja »osvobodenejših« višjih slojev v družbi.

Romantično gibanje je odločilno prispevalo k rojstvu sodobnega porabništva.

Romantični značajske ideal je med doslej raziskanimi edini, ki je podelil visoko moralno vrednost neposredno doživetju užitka in obenem razvrednotil utilitaristično poudarjanje udobja. Če naj ljudje dobijo potrditev, da živijo v skladu z idealom, si morajo torej preoblikovati življenje v nepretrgano zaporedje prijetnih doživetij in uživati v možnosti, da se znajo naslajati tako z novim in nenavnim kot s sanjarjenjem. Potrošnja je nastala zaradi spremenjenih vrednot in drž in k sami potrošnji je pripomogla rast sodobne mode, romantična ljubezen in roman. Še zlasti romantični nauk o dobrem, lepem in pravem so dali nujno legitimacijo in motivacijo, na podlagi katerih je postalo sodobno porabniško vedenje prevladujoče v vsem današnjem ind. svetu.

PURITANSKOST IN ROMANTIČNOST

Campbell začrta potek duhovne, kulturne zgodovine, ki je v Angliji 17. in 18. st. iz reformacijskih osnov prek poudarjanja čustvenosti pripeljal do romantične etike domišljjskega hedonizma.

Porabništvo Campbell obravnava kot pojav, katerega geneza je povsem anglosaška zadeva => Campbell si ne zastavi vprašanja veljavnosti svoje teze za razvoj na evropskem kontinentu. Od Campbella zato ne gre pričakovati, da bi si z njim pojasnjevali pozni razvoj porabništva na Slovenskem. Romantična etika in duh sodobnega potrošništva se sociološko navezuje na delo Maxa Webera – Protestantska etika in duh kapitalizma

KDOR TROŠI, DELA DOBRO!

Trošenje ni nič zgodovinsko novega, kar je novo v kapitalizmu je, da zahteva hedonizem vedno nove načine in predmete zadovoljevanja in da je jedro uživanja. Druga bistvena značilnost oziroma novost pa je, da prvič usmeritev v trošenje ni le značilnost vladajočega razreda ali njegove elite, marveč življenjska usmeritev širokih družbenih skupin, tako, da lahko rečemo, da gre pri sodobnem porabništvu za globalni fenomen, ki je kar civilizacijska značilnost in je zajel v celoti ali deloma vse sodobne družbe.

